

Tutkija liikkeessä

Sarjassa tutustutaan aikuiskasvatuksen ajankohtaisiin tutkijoihin, tutkimuksiin ja tapahtumiin. Sarjaa tuottaa Aikuiskasvatuksen Tutkimusseura ATS.

Leena Saloheimo

- vapaan sivistystyön ja aikuiskasvatuksen monitoiminainen, muun muassa Vapaa Sivistystyö ry:n pitkäaikainen suunnittelija, Aikuiskasvatus-tiedelehden toimituskunnan jäsen, aktiivinen selvitystutkija ja Sivistystyön Vapaus ja Vastuu -yhteistutkimusohjelman kansallinen koordinaattori
- siirtynyt eläkkeelle kesällä 2016.

Aikuiskasvatuksen tutkimusseura, Kansanvalistusseura sekä Sivistystyön Vapaus ja Vastuu -yhteistutkimus-ohjelma kiittävät Leena Saloheimoa arvokkaasta yhteistyöstä ja toivottavat mukavia eläkepäiviä!

Haastattelu:

Jenni Pätäri

tiedottaja

Aikuiskasvatuksen Tutkimusseura (ATS)

Miten päädyit alalle?

Aikuiskasvatuksen piiriin päädyin, kun asuinkuntani kansalaisopistossa oli 1980-luvun alussa tarjolla muutama viikkotunti kudonnan opetuksessa. Vuosien mittaan tuntimäärä kasvoi ja lopulta haikeduin opiston rehtorin kannustamana ammatilliseen opettajakoulutukseen. 1990-luvulla lama ja opistotyön murros saivat hakemaan yliopistoon. Aikuiskasvatustieteen opinnoissa Helsingin yliopistossa painotin vapaan sivistystyön näkökulmaa. Se

tuntui luontevalta sekä työkokemukseni takia että siksi, että vietin merkittävän osan kasvuvuosisistani kansanopistoympäristössä.

Mitä tutkit ja mitkä teoriat innostavat sinua tutkijana?

Työssäni vapaan sivistystyön edunvalvontajärjestössä olen viime vuosina lähinnä koennut perustietoa alan viiden oppilaitosmuodon toiminnasta. Se on ollut pioneeriötä siinä mielessä, ettei täl-

laista kokoavaa tiedonkeruuta ole aiemmin toteutettu. Parhaimmillaan se hyödyttää edunvalvojia ja toiminnan kehittäjiä, opetushallintoa ja päätöksentekijöitä ja myös alan tutkijoita.

Gradussani tutkin kudontaharrastuksen merkityksien rakentumista kudonnan harrastajien elämäntarinoissa. Vapauden ja velvollisuuden merkitykset kietoutuivat tarinoissa toisiinsa, kun naiset perustelivat harrastustaan tarinoissaan. Vapaaehtoisuuteen perustuvan omaehtoisen oppimisen tutkimus kiinnostaa edelleen.

Tärkeä osa työtäni on ollut myös Sivistystyön Vapaus ja Vastuu -tutkimusyhteistyö, jota VST ry on tehnyt Tampereen ja Itä-Suomen yliopistojen sekä Åbo Akademin vapaan sivistystyön tutkijoiden kanssa. Yhteistyö konkretisoituu mm. yhdessä tehdyissä julkaisuissa. VST:n ja yliopistojen välinen yhteistyö on jo vakiintunut, mutta vielä olisi paljon tehtävää tutkimuksen, koulutuksen ja käytäntöjen lähentämisessä sekä vuorovaikutuksen lisäämisessä. Olennaista on, että yliopistoilla ja vapaan sivistystyön oppilaitoksilla on elävä, kumpakin osapuolta hyödyttävä yhteys. Pohjaa tällaiselle yhteistyölle on luotu esimerkiksi gradujen, harjoittelujaksojen, yhteisten luentosarjojen sekä alueellisen turvapaikanhakijahankkeiden muodoissa.

Mikä liikuttaa tällä hetkellä?

Suomen nykyisen hallituksen ratkaisut hirvittävät ja vapaan sivistystyön ja koko koulutusalan organisaatioiden ja ammattilaisten ahdinko surettaa. Uskoni kansalaisten sivistystarpeeseen ja opiskeluharrastukseen on kuitenkin vahva. Ei vapaa sivistystyö häviä – muuttaa ehkä muotoaan.

Maailman pakolaistilanne ja perheiden, erityisesti lasten, kohtalot liikuttavat. Suomen tai muun Euroopan päätöksentekijöiden panos ratkaisujen

etsimisessä edes omilla alueillaan ei ole ollut keuhuttavaa. Kansallisesti maahanmuuttajien kotouttaminen on tärkeä talkoo, johon vapaan sivistystyön toimijoilla on arvokasta osaamista.

Millaisia tulevaisuuden suunnitelmia sinulla on?

Lähiajan suunnitelmat sisältävät mahdollisesti vielä yhden selvityksen teon vapaasta sivistystyöstä, mutta olen myös halunnut raivata aikaa uuden elämänvaiheen tunnusteluun kaikessa rauhassa. Monenlaista uudelleen järjestämistä on edessä, mm. perheemme 35 vuotta asutun kodin raivaaminen ja myyminen ja uuden kodin etsiminen. Aikaa on varattava myös entistä useampiin käyn-teihin Pohjois-Karjalassa, jossa asuvat iäkkäät vanhempani. Vapaalla sivistystyöllä, vapaaehtoistoiminnalla ja käsityöllä on jatkossakin paikkansa elämässäni. Myös tutkimuksen aloittaminen uudelleen kutkuttaa. Aika näyttää, mistä aineksista seuraavat vuodet koostuvat!

Terveiset Aikuiskasvatuksen ja Tutkija liikkeessä -sarjan lukijoille

Aikuiskasvatus, aikuisten oppimisen ja sen tukemisen tutkiminen ovat nyt entistä tärkeämpiä. Maailma muuttuu huimaa vauhtia ja uuden oppiminen on tärkeä elämäntaito kaikissa ikävaiheissa. Aikuisetkin tarvitsevat oppimisessaan tietoa ja tukea.

Haluan lähettää terveisiä Hanna Guttormille, jonka gradu aikoinaan innosti minua käsityöharrastukseen liittyvään tutkimukseen. Hänen väitöskirjansa (HY 2014) aiheena oli tutkimuksen tekeminen ja käsityöopetuksen sukupuolittuneisuus. Hän on myös saamelainen ja katselee ehkä (kasvatuksen) maailmaa ja sen ilmiöitä sekä valtakulttuurin että alkuperäiskulttuurin näkökulmasta.